

Christen Jensen, Try Vestergaard, 1842-1916

(placering ved realskolen)

SPEJLET *ET TILBAGEBLIK*

**Østervrå Lokalhistoriske
Forening**

Christen Jensen, Try Vestergaard, 1842-1916

Af Jørgen Peder Clausager

Den 13. juni 2016 var det 100 år siden gårdejer, landstingsmand Christen Jensen, Try Vestergaard døde. Han var en fremtrædende skikkelse i det offentlige liv i Torslev Sogn og i Østvendssyssel i øvrigt, og Lokalhistorisk Forening fandt det derfor på sin plads at genopfriske mindet om ham og at markere dagen ved hans mindesmærke i anlægget i Østervrå. - Det skete søndag den 12. juni, i forlængelse af friluftsgudstjenesten, hvor hans monument blev bekranset af borgmester Birgit S. Hansen.

Slægten

Christen Jensen (som han var døbt; senere stavede han altid sit fornavn med K) blev født i Try Vestergaard, Torslev Sogn. Hans forældre var gårdejer Jens Christensen (1810-1906) og Karen Nielsdatter (1814-1900). Faderen var gårdmandssøn fra Bredmose i Hørby Sogn, moderen lærerdatter fra Badskær Skole; de blev gift i 1836 i Hørby Sogn. Jens Christensen erhvervede samme år Try Vestergaard for en betaling af 800 rigsdaler. At han har været en velanset mand i sognet fremgår af, at han i 1845 varetog hvervet som lægdsmand, d.v.s. den, der var ansvarlig for udskrivning af sognets værnepligtige ungdom. I ægteskabet fødtes flere børn, af hvilke tre nåede voksenalder: Maren, født 29. april 1835, og gift med Carl Christian Sørensen, der blev lærer i Hellum; Niels, født 26. maj 1840, trådte i sin morfars fodspor som lærer i Badskær Skole, hvor han bl.a. var primus motor for opførelse af Badskær Kirke i 1909; han døde i 1914; og endelig Christen, født 5. august 1842. Vi bemærker, at børnene efter tidens skik alle fik efternavnet "Jensen", dannet ud fra faderens fornavn "Jens".

Skolegang

Christen Jensen fortæller selv, at han fik sine skolekundskaber i "en almindelig landsbyskole"; det var Try Skole, hvor læreren i 1850'erne var Peter Overgaard, som i øvrigt var fætter til Jørgen Overgaard, der var præst i Volstrup-Hørby 1833-53. Den 19. april 1857 blev Christen Jensen konfirmeret i Torslev

Kirke af sognepræst Leonard Christian Fischer; der var 42 konfirmander: 23 drenge og 19 piger, og Christen Jensen var dreng nr. 2; konfirmanderne fik den gang karakter, som blev indført i kirkebogen; Christen fik karakteren "meget godt" (som var den højeste karakter der blev givet) i såvel kundskab som opførsel.

Christen Jensens uddannelse fortsatte i Smidstrup Højere Bondeskole i Sejlstrup Sogn ved Hjørring. Denne højskole, der eksisterede fra 1855 til 1882, var grundlagt af lærer Thomas Bjørnbak (1819-1889), lærersøn fra Lendum Skole, der i øvrigt i 1840 havde haft ophold i Torslev Præstegård hos den daværende sognepræst Poul Gotfred Wanning, der forberedte ham til seminariet. Thomas Bjørnbaks og hans bror Lars Bjørnbaks højskoleundervisning tog mere sigte på de praktiske og kundskabsmeddelende fag end den grundtvigske højskole, og på vinterkursus 1857-58 er der derfor også blevet undervist i landbrugsfag. Den bjørnbakske højskole adskilte sig også fra den grundtvigske ved at afholde eksamen; af vinterholdets 27 elever indstillede de 24 sig til "overhøring" den 27. april 1858, og blandt dem var Christen Jensen.

Efter sit højskoleophold arbejdede Christen Jensen i en årrække hjemme hos forældrene. Den 27. april 1865 blev han i Torslev Kirke gift med Ane Kirstine Marie Christensen, som var født den 13. marts 1839; hun var datter af Christen Pedersen, der var gårdmand i Fjeldgaardsodde, og hans kone Gjertrud Marie Krogh; forloverne var brudgommens og brudens fædre. I ægteskabet fødtes to børn: Jens Christian Theodor Jensen, født den 6. august 1865 i Fjeldgaardsodde, og Karoline Marie Jensen, født den 14. maj 1868 i Hatholt, Taars Sogn.

Foden under eget bord

Ved vielsen var Christen Jensen fyldt 22 år, og tænkte på at få sit eget landbrug. Det skete i 1866, da han for 3.000 rigsdaler købte gården Hatholt i Taars Sogn, der var på 46 tønder land. Hans far og svigerfar hjalp ham med halvdelen af købesummen. Hatholts jorder bestod mest af uopdyrket hede, fyldt med store og mindre sten, som måtte ryddes for at få jorden i kultur; Christen Jensen fortæller, at der blev fjernet 1.000 læs sten for hver tønde land - og de var desværre

ganske værdiløse. Han var imidlertid en slider, som i de 16 år han drev Hatholt fik hele ejendommen i kultur, fornyet en del af bygningerne og betalt prioritetsgælden ud - som han ikke uden selvfølelse siger, "uden at have haft mindste hjælp nogen steder fra".

Ejer af fædrenegården - dødsfald i familien

I 1882 var Christen Jensens far ved at være til års - 76 år; og sønnen overtog i forsommeren dette år Try Vestergaard, med 116 tønder land, for 42.000 kr. (vi havde i 1875 skiftet rigsdaleren ud med kronen, af hvilke der gik to på en rigsdaler). Han beholdt foreløbig Hatholt, som han lod den da kun 17-årige søn Jens Christian bestyre; senere overtog sønnen den som ejendom. Kun fire måneder efter overtagelsen af Try Vestergaard havde Christen Jensen den sorg at miste sin kone, som døde den 22. august 1882, kun 43 år gammel; og i 1888 døde også hans datter Karoline, kun 20 år gammel. Hans forældre var flyttet fra Try Vestergaard, og boede vistnok i en periode hos deres datter Maren, der da var flyttet til Aalborg; i 1890 bor Christen Jensen på gården med en husbestyrerinde, to tjenestepiger og tre karle. Forældrene flyttede dog siden tilbage til Try Vestergaard, hvor moderen døde i 1900 og faderen i 1906.

Politisk virksomhed

Christen Jensen fortæller, at han indtil 30-års alderen slet ikke havde beskæftiget sig med politik, "holdt ikke engang avisen om sommeren, fordi jeg ikke syntes at hverken min tid eller mine penge tillod mig denne luksus". Det ændrede sig ved denne tid - omkring 1872 - og en tilskyndelse til konstant avishold har det måske været, at Vendsyssel Tidende begyndte at udkomme i 1873. Og som 30-årig fik Christen Jensen også valgt til folketinget, og han følte, at det da var hans pligt at følge med i den politiske udvikling.

I 1877 blev der i Middelfart afholdt et stort møde, hvor delegerede fra hele landet grundlagde "Grundlovsværneforeningen", der var en forløber for Venstres landsorganisation; og Christen Jensen deltog som delegeret for Hjørring Amt, og valgtes til bestyrelsen som repræsentant for amtet.

I 1880 blev Christen Jensen valgt til medlem af

sognerådet for den daværende Ugilt-Taars Kommune, og blev straks formand for rådet - så en vis position har han allerede da haft i lokalsamfundet. Det varede imidlertid kun i to år, for da han i 1882 flyttede "hjem" til Try Vestergaard måtte han træde ud af sognerådet. I 1886 blev han imidlertid indvalgt i Torslev Sogneråd, og også der straks valgt til formand; det var han i fire år, men holdt, efter at han i 1889 var blevet indvalgt i Hjørring Amtsråd - hvor han havde sæde til få måneder før sin død i 1916.

Folketingskandidat

Ved folketingsvalget den 21. januar 1890 stillede Christen Jensen sig som kandidat i Frederikshavnskredsen (hvor til Torslev Sogn den gang hørte), men trak inden valget sin kandidatur tilbage til fordel for kreditforeningsdirektør Hans Christian Nyholm, som tidligere havde været ejer af Vrejlevkloster, Baggessvogn og Ellinggaard. Nyholm, der ligesom Christen Jensen sluttede sig til "Det bergske Venstre", sejrede med en snæver margin over proprietær Anton Gregers Lassen, Hørbylund, der stillede op for Højre (som de konservative den gang hed); de to fik henholdsvis 1170 og 1148 stemmer ved valget i enkeltmandskredsen - som systemet var den gang og indtil grundlovsændringen i 1915.

Ved det næste folketingsvalg, den 20. april 1892, viste der sig en mulighed i Sæbykredsen, idet den da 63-årige Poul Buch Olsen, som fra 1865 til 1881 havde været ejer af gården Nørre Krogsdam i Torslev Sogn, men som i 1881 var flyttet til Fyn, ikke længere stillede op. Forud for valget var Venstre blevet spaltet ved de politiske forligsforhandlinger, som en del af partiet (Det forhandlende Venstre) førte med Højre-regeringen, men som en anden del af partiet (det senere Reformvenstre) kraftigt modsatte sig. Højre og Det forhandlende Venstre var enedes om ikke at bekæmpe hinanden ved valget, og i Sæbykredsen var der derfor kun to venstre-kandidater: Christen Jensen, der var forligsmodstander, og sagfører Jens Kristian Larsen, Aalborg, der stillede op for Det forhandlende Venstre. Christen Jensen sejrede med 829 stemmer over J.K. Larsens 628.

Ved de følgende tre folketingsvalg var Christen Jensen suveræn i Sæbykredsen: I 1895 sejrede han med 837 stemmer over den forhandlende venstrekandidat, der fik 416;

og i 1898 og 1901 blev han valgt "ved kåring" eller uden modkandidat.

Fra folketinget til landstinget

I Venstrereformpartiet var der i 1901 ønske om at få redaktør Vilhelm Lassen fra Aalborg indvalgt i folketinget. Samtidig var provst J.J. Bjerre, som var medlem af landstinget, død den 25. september 1901. For at få den kabale til at gå op, opstillede Venstre Christen Jensen som kandidat til suppleringsvalget i 7. landstingskreds, der omfattede Hjørring og Aalborg Amter. Ved valget, som fandt sted den 8. november, sejrede Christen Jensen med 147 valgmandsstemmer over både en højrekandidat og en forhandlende venstrekandidat. I Sæbykredsen blev der så den 3. december holdt suppleringsvalg til den ledigblevne folketingsplads; her sejrede Vilhelm Lassen knebent, og ved hjælp af stemmerne fra Læsø, over gårdejer Christen Thomsen, Fæbroen i Albæk Sogn; stemmetallene var 931 til Lassen og 902 til Thomsen.

I Vendsyssel Tidendes nekrolog over Christen Jensen gøres der en del ud af dette handlingsforløb, der beskrives som "en lille fiks partimanøvre", som vakte "en ikke ringe uvilje i kredsen", vist nok bl.a. af, at Vilhelm Lassen, som af uddannelse var jurist men havde gjort karriere som journalist, ikke var en lokal mand men en "akademiker". Christen Jensen selv derimod, fandt sig tilsyneladende lammefromt i at blev "sparket opad"; han skal ved den lejlighed til Venstres partitop have ytret bemærkningen "Brug mig som I vil". Men begivenheden skal have kostet ham en del politiske venskaber (vel hjemme i kredsen, der gerne havde set ham kæmpe for at beholde folketingsmandatet), og - som nekrologen fortsætter - "helt sikkert er det næppe, at han altid har været glad ved "flyttedagen"".

Uanset hvilke følelser der har rørt sig i forbindelse med Christen Jensens overgang fra folketing til landsting. så blev han genvalgt til landstinget tre gange, og sad der indtil sin død.

Om hans politiske virke var der efter hans død enighed. Nekrologen nævner, at han i folketingsårene vandt sig "en ikke ringe anseelse som en af partiets solideste mænd ... personlig havde han ... næppe mange uvenner. Han var af

et vindende væsen og forstod at gøre sig afholdt, også af politiske modstandere, Herpå kunne nævnes adskillige eksempler” (hvad nekrologen så desværre ikke gør). Og i landstinget holdt formanden, statsrevisor Anders Thomsen, følgende mindetale over Christen Jensen ved mødet den 16. juni 1916:

“Efter lang Tids tiltagende Svagthed er *Landstingsmand Christen Jensen* afgaaet ved Døden, siden vi sidst holdt Møde her i Tinget. - I 24 Aar har han været Medlem af Rigsdagen - som Folketingsmand fra 20. April 1892 til 8. november 1901 og som Landstingsmand fra sidstnævnte Dato. Saavel i hans hjemlige Kreds, der havde betroet ham en Mængde betydelige Tillidshverv, som han røgtede med stor Dygtighed, som ogsaa her skal han mindes som den paalidelige og elskværdige Medarbejder, der ved sin brave Færd har vundet alle, med hvem han har samarbejdet, som Venner. (Medlemmerne paahørte staaende denne Udtalelse).”

Den, der trækker i trådene

Christen Jensen skal have øvet afgørende indflydelse på, at Hans Georg Søren Jensen i 1901 blev sognepræst i Torslev-Lendum. Kontakten mellem den unge H.G.S. Jensen (der da var skolebestyrer i Fredensborg) og Torslev Sogn skal være blevet etableret gennem H.G.S. Jensens fader Hans Anton Jensen, der sad i Folketinget 1892-1906, og Christen Jensen, der sad i samme ting 1892-1901. Da H.G.S. Jensen havde været i Vendsyssel for at prøveprædike, skal Christen Jensen have sagt ham, at han godt kunne regne med at få kaldet, “for mit ord har stor vægt på de rette steder”. Overleveringen lyder ikke usandsynlig, og under alle omstændigheder var den nyudnævnte, men endnu ikke indsatte H.G.S. Jensen og hans hustru gæster i Try Vestergaard ved folketællingen den 1. februar 1901.

At Provst Jensen ved folketingsvalget den 20. maj 1913 stillede sig som kandidat i Frederikshavnskredsen for *Det radikale Venstre* har næppe bekommet Christen Jensen vel! - Men valget blev vundet af Thomas Larsen, som stillede op for Venstre; og provst Jensen forsøgte sig ikke senere som folketingskandidat.

Tillidshverv

At Christen Jensen, der efter alle udsagn har været en solid arbejdskraft, og samtidig af et tillidsvækkende og imødekommende væsen, med sine forbindelser indenfor kommune, amt og stat, blev betroet adskillige tillidshverv, kan ikke overraske. Listen er lang:

1885-94 formand for Hesteforsikringsforeningen for Torslev m.fl. sogne. 1889-1894 formand for Mejeriet Thorshøj. Fra 1890 formand for Torslev Sparekasse. 1901-02 formand for Thorshøj Brugsforening. 1905-11 formand for repræsentantskabet for Fjerritslev-banen, fra 1911 direktør. Fra 1906 formand for kontrolkomitéen for Jydsk Land-Hypothekforening. Fra 1892 medlem af bestyrelsen for Landbosparekassens filial i Flauenskjold. Direktør for Brandforsikringsforeningen for Løsøre i Hjørring Amt og Kjær Herred. Formand for Torslev-Skæve landøkonomiske Forskudsforening. Medlem af Sæby Bankråd.

Alt i alt går det vel an at karakterisere Christen Jensen som "en sognekonge".

Ridderkorset

Den 11. august 1908 blev Christen Jensen udnævnt til Ridder af Dannebrog. Om det var "et plaster på såret" for forflyttelsen fra folketing til landsting skal være usagt - men indstillingen har været én af de sidste som Venstres leder I.C. Christensen har foretaget inden Alberti-skandalen brød løs den 8. september samme år og førte til I.C.'s fald som konseilspræsident. Christen Jensen har givetvis sat pris på decorationen, som er anført på hans gravsten og gengivet på mindesmærket i Østervrå anlæg. Væsentligt er, at Christen Jensen - som alle Dannebrogssiddere - skulle udarbejde sin levnedsbetegnelse til ordenskapitlet. Den har været stillet til rådighed ved udarbejdelsen af nærværende historie, og har ydet mange værdifulde oplysninger.

Død og eftermæle

Christen Jensen døde i sit hjem i Try Vestergaard den 13. juni 1916.

Anders Thomsen talte i sin mindetale i Landstinget om "lang tids tiltagende svaghed". I Vendsyssel Tidendes nekrolog skrives: "Fra Try Vestergaard meddeles i Dag, at den gamle Landstingsmand nu er død. Dette Budskab

kommer ikke overraskende. Som meddelt blev Kr. Jensen for en Maanedes Tid siden ramt af et apoplektisk Tilfælde og har siden maattet holde sig i Ro, og det var almindelig forudset, at det nu bar mod Slutningen. I Morges døde han stille og roligt i sit Hjem.”

Christen Jensen blev begravet den 20. juni 1916 på Torslev Kirkegård ved sin hustrus side, og på gravstedet er rejst en blankpoleret obelisk af sort granit over dem.

Monumentet - og skandalen

At Christen Jensens gerning har været værdsat i lokalsamfundet, derom vidner det, at man i 1917 rejste et kunstnerisk udformet mindesmærke for ham i Østervrå. Det er en såkaldt "herme" - en form for buste, hvor den gengivne persons hoved vokser lige ud af en granitsøjle. Hermen, som nu står i Østervrås anlæg, bærer på bagsiden følgende indskrift: HANS LIV VAR ARBEIDE - SINE EVNER BRUGTE HAN TIL GAVN FOR SAMFUNDET - RETSIND PRÆGEDE HANS GERNING - REIST I AARET 1917 AF MEDBORGERE FRA LAND OG BY

Hermen blev placeret i et anlæg ved Østervrå Station (som var åbnet i 1913), overfor Realskolen (som var åbnet i 1917) - vel ikke uden tanke på, at Christen Jensen havde været aktiv for at skaffe byen såvel banen som skolen. Hermen er på højre skulder signeret "A.J. Bundgaard 1917". Det er billedhuggeren Anders Jensen Bundgaard (1864-1937) der er mester for mindesmærket; han er mest kendt for et par andre værker: Gefionspringvandet ved Langelinie i København og Cimbrertyren i Aalborg, men er også mester for adskillige statuer og portrætbuster. Det er altså et kunstværk af karat, som kom til at smykke Østervrå.

Banen - og dermed stationen - blev nedlagt i 1953, og realskolen i 1960. Samtidig blegnede den lokale erindring om Christen Jensen, og i 1973 ønskede den daværende ejer af stationsbygningen ikke længere at huse mindesmærket i sin have. Det blev flyttet til anlægget i Østervrå, men tilsyneladende ikke opstillet dér, og borgerforeningen, som rent ud sagt snorksov, tog ikke noget initiativ. Derfor gav Sæby Kommunes tekniske forvaltning ordre til, at mindesmærket skulle køres på lossepladsen ved Dalsager i Thorshøj, og anbringes, så det let kunne tildækkes; transporten skete den 3. juli 1973. Under flytningen fra

stationen til anlægget var et øre blevet beskadiget, og under transporten til lossepladsen blev næsen ydermere brækket.

Otto Tougaard, Dalsager, der havde udlejet sin grusgrav til losseplads, bemærkede heldigvis mindesmærket, inden det var blevet tildækket, og slog alarm til pressen. Og så kørte sagen. Adskillige enkeltpersoner fik travlt med at vaske deres hænder. Heri skal der ikke rippes op - men Kulturelt Samråd i Sæby Kommune kom på banen og foranledigede, at mindesmærket blev bragt tilbage til anlægget i Østervrå og ordentligt opstillet; samtidig blev der foretaget en - dog ikke særlig veludført - restaurering af den brækkede næse. Det kan undre, at ingen den gang har bemærket kunstnersignaturen og gjort opmærksom på, at der er tale om et lødigt kunstværk.

16 år efter fik historien et efterspil; i 1989 anmodede Thorshøj Borgerforening nemlig om at få flyttet mindesmærket til anlægget i Thorshøj. Nu havde Østervrå Borgerforening imidlertid erkendt at mindesmærket var værdifuldt, og afslog anmodningen om en overflytning.

Christen Jensens portræt, som han indsendte til ordenskapitlet i 1908 sammen med sin levnedssberetning. Det er taget af kgl. hoffotograf P. Elfelt, Østergade i København, og er givetvis en nyoptagelse fra samme år, så det altså viser Christen Jensen som 66-årig.

Christen Jensen på sin nuværende plads i Østervrå Anlæg.

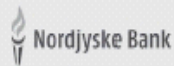

Nord for de fleste,
tættere på

Der findes én bank, som brænder for Vendsyssel og vendelboerne
- Nordjyske Bank.

Vi har andet og mere end penge i hovedet - for os handler det om
nærhed og nærvær.

Foreningens Bestyrelse :

Vivi Dybdahl, Kolonihavevej 6, 9750 Østervrå

Tlf 40 85 13 57

Carl Børge Hansen, Hjørringvej 464, 9750 Østervrå

Tlf 21 63 16 77

Niels Urth, Vibevej 4, 9750 Østervrå

Tlf 20 47 24 10

Merete Nielsen, Hjørringvej 419, 9750 Østervrå

Tlf 98 95 10 82

Erik Wulff Sørensen, Søndergårdvej 18, 9750 Østervrå

Tlf 98 95 12 87